

Ա. Ա. ԶԵՐԻՈՎ

ՎԱՆԿԱ

ՊԵՏՅՐԱՏ 1937
ՅԵՐԵՎԱՆ

Ս

30 MAY 2011

Ա. Պ. ԶԵԽՈՎ

32-~~1~~
C2069

891.715

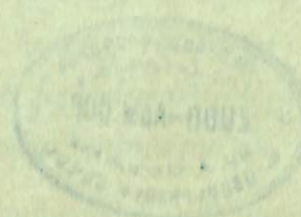
9-34

Վ Ա Ն Կ Ա

Թարգմ. Հ. Տ. ԱՎԱԳՅԱՆ

Նկարներ

Ա. ԴԱՎԻԴՈՎԱՅԻ

ՊԵՏԶՐԱՏ

ՀԱՅԵՍՏԱՆԻ ԿԿ ԿԻՑ ՄԱՆԿԱԳՈՍՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ՑԵՐԵՎԱՆ 1937

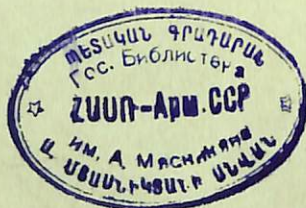
ՓՈՔՐԱՀԱՍՏԱԿՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄԻՋԱՀԱՍՏԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Պատ. խմբագիր՝ Ե. Գ. Չոփոսյան
Տեխ. խմբագիր՝ Լ. Ոսանյան
Սրբագրիչ՝ Ռ. Նսանյան

Գլավիտի լիազոր Կ-4483 հրատ. 3937

Պատվիր 1564, տրամ 3000

Պետհրատի տպարան, Յերևան, II Կնույանցի, 4

59388.66

Վանկա ժուկովը, իննը տարեկան մի տղա, վորին յերեք ամիս առաջ տվել էին իբրև աշկերտ կոշկակար Ալյախինի մոտ, ծննդյան նախընթաց գիշերը չեր պառկում քնելու։ Սպասելով, մինչև տանտերերն ու աշկերտները գնացին յեկեղեցի, նա վերցրեց տանտիրոջ պահարանից թանաքով սլրվակը, ժանգոտած գրչածայրով գրչակոթը և դնելով իր առջև թղթի մի ճմլված թերթ, սկսեց գրել։

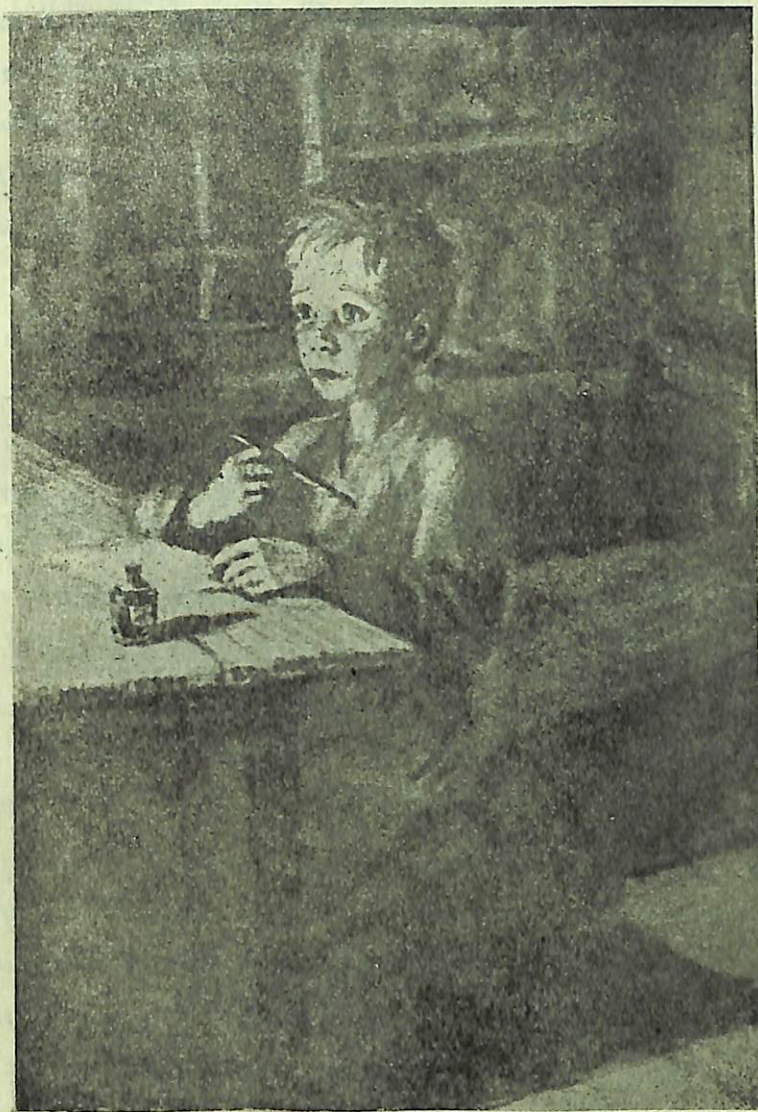
Նախքան առաջին տառը դուրս բերելը, նա մի քանի անգամ յետ նայեց դեպի դռներն ու լուսամուտները, թեք նայեց մութ սրբապատկերին, վորի յերկու կողմը ձգվում էին դարակներն իրենց կաղապարներով, և ընդհատ-ընդհատ հոգոց հանեց։

Թուղթը պառկած եր սեղանի վրա, իսկ նա ինքը ծունկ եր չոքել նստարանի առջև։

«Սիրելի պապիկ, Կոնստանտին Մակարիչ, — գրում եր նա. — Ահա գրում եմ քեզ նամակ։ Շնորհավոր ծնունդ յեզ մկրտություն, ցանկանում եմ քեզ ամեն ինչ տա-

ործուց: Յես վոչ հայր ունեմ յեմ վոչ մայր, սիայն դու յեմ մնացել ինձ:

Վանկան աչքերը դարձրեց մուխ լուսամուտին, վորի մեջ յերևում եր նրա մոմի արտացոլումը, և պարզ պատկերացրեց իրեն իր պապ Կոնստանտին Մակարիչին, վոր ծառայում եր պարոն Ժիվարյովների մոտ՝ իբրև գիշերային պահակ: Նա մի փոքրիկ, լղարիկ, բայց չափազանց շարժուն, ճարպիկ ծերուկ է, 65 տարեկան, անվերջ ծաղող յերեսով և հարբած աչքերով: Յերեկը նա քնում եր ծառաների խոհանոցում կամ գվարճախոսում խոհարարուհիների հետ, իսկ գիշերը, լայնարձակ քուրքի մեջ փաթաթված ման ե գալիս ագարակի շուրջը և թի խկթխկացնում թակիչը: Նրա յետևից, գլուխները կախ գցած, քայլում են պառավ Կատանկան և շնիկ Վյունը,*) վորին, շնորհիվ նրա սև գույնի և աքիսի նման յերկար մարմնի, այդպես էլին անվանել: Վյունն անսովոր կերպով համեստ ե և սիրալիր, միևնույն հաճոյանքով նայում ե թե յուրայիններին և թե ոտարներին, բայց վատահույժ յուն չի վայելում: Նրա համեստության և խոնարհության տակ թագնված ե իսկական ճիզվիտական մի նենգություն: Վոչ վոք նը-

Նա ծունկ եր չոքել նստարանի առջև.

*) Վյուն — բարակ, շարժուն՝ ձուկ:

րանից ավելի լավ չի կարողանում հարմար
ժամանակ գաղտագողի մտենալ ու բռնել մեկի
վտից, մտնել սառցատունը, կամ գողանալ
գյուղացու հավը: Արդեն քանի անգամ ջար-
դել է յին նրա յետևի վտտքերը, մի յերկու
անգամ կախել է յին նրան, ամեն շաբաթ
ծեծում, կիսամեռ է յին անում, բայց նա միշտ
կենդանանում էր:

Հիմա, յերևի, պապը կանգնած է դարպա-
սի մոտ, աչքերը կկոցած նայում է գյու-
ղական յեկեղեցու վառ կարմիր լուսամուտնե-
րին և, թփթփացնելով թաղյակները, զվար-
ճախոտում է ծառայող աղամարդ կանց և կա-
նանց հետ: Նրա թակիչը կապված է գոտուց:
Նա ձեռքերը խփում է իրար, կուչ է գալիս
ցրտից և, ծերավարի հռհռալով, կճմթում է
մերթ աղախնին, մերթ խոհարարուհուն:

— Մի քթախոտ չքաշե՞նք, — ասում է նա,
դեմ անելով կանանց իր քթախոտի ամանը:

Կանայք քաշում են ու փռշտում: Պապն
անսկարագրելի հրճվանքի մեջ է ընկնում,
ծիծաղում է ուրախ ծիծաղով ու բղավում՝

— Պոկիր, սառել, կպել է:

Շներին ել են քթախոտ տալիս քաշելու:
Կաշտանկան փռշտում է, վտրորում դունչը և,
վիրավորված, քաշվում է մի կողմ: Իսկ Վյու-

նը ծանրախոհությունից չի փռշտում և պոչն
է թափ տալիս: Իսկ յեղանակը հիանալի յե:
Ողբ հանգիստ է, թափանցիկ ու թարմ: Գի-
շերը մութ է, բայց յերևում է ամբողջ գյուղն
իր սպիտակ տներով և ծխնելույզներից
դուրս յեկող ծխով, յեղյամով արծաթագոծված
ծառերը, ձյունի հյուսերը:

Ամբողջ յերկինքը ծածկված է ուրախ
թարթող աստղերով, և Հարդգողի ճանապարհը
յերևում է այնքան պարզ, կարծես այն
լվացել են ու ձնով տրորել տոնի համար...

Վանկան հոգոց հանեց, թաթախեց գրիչը
թանաքի մեջ և շարունակեց գրել:

«Իսկ յերեկ ինձ մի լավ դրին: Վարպետ մագե-
րիցս քառ սվեց ինձ բակն ու լավ ուսացրեց դայիւով՝
նրա համար, վոր յես նրանց յերեխին որոում էյի ու ել
չիմացա, թե վոնց ֆնել էյի: Իսկ ես շաբթին աղջիկ-պա-
րոնն ինձ ձուկը սվեց, վոր մաքեմ, յես պոչից սկսեցի
մաքել, նա ել վերցրեց ձուկն ու եմ ձկան դունչը դեմ
արավ իմ մաքին: Աւելեցներ ձեռ եմ առնում ինձ, ու-
ղարկում եմ գինեռուն, վոր արաղ առնեմ յեմ սխալում
եմ գողանալ սիրոջս վարունգներ, սերս ել ծեծում է
սրի ուզածին պես: Իսկ ուսելու բան ել չկա: Առաժոտք
տալիս եմ մի ֆիչ հաց, հաւին քառովից բանից յեմ յե-
րեկոյան ել՝ էյի հաց, իսկ թեյ կամ թե կերակուր, իրենք
տանեցերն եմ խծում: Ինձ ել սխալում եմ, վոր պիտի
հաւատն ֆնեմ, հենց վոր նրանց յերեխեն ել լաց լինի,
եյ իսկի չեմ ֆնում, յես եմ որորոցն որոում: Սիրելի պա-
պիկ, եմ ասծու սերին, քառ ինձ եսեղից գյուղ, ել
իսկի նառ ու հնառ յունեմ... Կարոտով բարեկա ֆեգ, վոս-

էիդ հողն ըլնեմ յեմ մինչի մահս կաղորեմ առժուռն, ար
ինն ետեղից, թե չե կմեռնեմ ...»:

**Վանկան ծումուեց բերանը, տրորեց աշ-
քերն իր սև բռուկնքով ու հեծկտաց:**

«Յես քեզ համար թուրուն կտրեմ, — շարունակեց
նա, — առժուռն կաղորեմ, իսկ թե վոր մի բան յեղաւ,
դնխիւր ինն, վոնց վոր կուգես: Թե վոր կարծում ես, թե
ինն գործ չկա, յես ել քիստոսի սերին խնդիրք կանեմ
գործակատարներին, վոր կոչիկ արեմ կամ թե Ֆեդկայի
սեղ կգնամ հովվի ոգնական կլինեմ: Պապի՛կ ջան, ել
հարհնար չկա, մահ է իսկական: Ուզեցի վոր վոսով
փախչեմ գուղը, ես ել կոչիկ չկա, ցրտից եմ վախեցում:
Իսկ վոր մեծացա, ես բանի համար քեզ կկերակրեմ ու
չեմ թողնի վոր մեկը քեզ դիպնի, թե վոր մեռար ել, հո-
գույ հանգստութեան համար աղոթք կանեմ, վոնց վոր իմ
Պեյագէ ագու համար:

«Իսկ Մոսկվան մեծ քաղաք է: Տները դիւի աղանե-
րինն են: Զիտ ել շատ կան, վոչխար ել չունեն, իսկ շը-
ները շատ են: Ետեղ յերեսեքը աստղով ման չեն գալիս, ժա-
մումն ել չեն թողնում մարդ յերգի, մի հետ ել յես տեսա
խանութում, լուսամուտին դրած կարքեր են ծախում կար-
քաքելն ել վրան, ամեն տեսակի ձկան համար, շատ ել
լավն են, ենպես սի հաս ել կարք կա, վոր սի փրանց
լոխ կհաւի: Յեմ ենպես ել խանութներ եմ տեսել, վոր-
տեղ ամեն տեսակի հրացաններ կան, վոնց վոր մեռողան
ունի, ենպես վոր մեկը հարյուր մանեք ել կարծենա...
Իսկ մի խանութներում ե՛լ ցախափոր, ե՛լ կափալ, ե՛լ
նապաստակ. իսկ վորտեղ են դրանց խփում, եղ մասին
ենտեղ նստողները բան չեն ասում:

«Պապի ջան, իսկ յերբ աղաների տանը տնաժառ ըլ-
նի նվերներով, վերցու ինն համար մի վոսկեջրա՞ ընկույզ
ու իմ կանաչ սնդուկի մեջը ուր: Ուզիւր ուրիւրդ Ոյգա
Իգնատեվնայից, ասա, Վանկայի համար ե՞ս:

Վարպետը լավ ուտացրեց ինն զախիշով:

Վանկան ջղաճգորեն ախ քաշեց ու նորից աչքերը հառեց լուսամուտին: Նա հիշեց, վոր աղաների համար միշտ պապն եր գնում անտառ տոնածառ բերելու և իր հետ տանում եր իր թոռանը: Ինչ մի ուրախ ժամանակ եր: Պապն ել եր ճքճքում, սառնամանիքն ել եր ճքճքում, և, նրանց աչք աալով, Վանկան ել եր ճքճքում: Պատահում եր, վոր նախ քան տոնածառը կտրելը, պապը ծխում ե ծխամորճը, յերկար քաշում ե քթախոտը, ու ծիծաղում մրսած Վանյուշայի վրա... Յեղյամով պատած յերիտասարդ յեղևները կանգնած են անշարժ և սպասում, թե նրանցից վորը պիտի մեռնի: Վորտեղից վո՛ր ե, ձյունի վրայով նետի պես թռչում ե նապաստակը... Չի լինի, վոր պապը չկանչի՝

— Բռնիր, բռնիր... բռնիր: Այ, դու պուշատ սատանա:

Կտրած տոնածառը պապը քաշ եր տալիս աղայի տունը, իսկ ենտեղ սկսում եյին զարդարել ծառը... Ամենից շատ չարչարվում եր որիորդը — Ուգա Իգնատևնան, Վանկայի սիրելին: Յերբ դեռ կենդանի յեր Վանկայի մայրը Պելագեն և ծառայում եր աղաների մոտ իբրև աղախին, Ուգա Իգնատևնան կե-

Պապն եր գնում անտառ տոնածառ բերելու և իր հետ տանում եր իր թոռանը:

բակրում եր նրան շաքարեղենով և պարապ ժամանակը սովորեցրեց նրան կարգալի, գրեթե հաշվել մինչև հարյուրը և նույնիսկ կարգին պարել: Յերբ Պելագեն մեռավ, փոքր Վանկային տարան ծառաների խոհանոցը՝ պապի մոտ, իսկ խոհանոցից Մոսկվա, կոշկակար Ալյախինի մոտ:

«Արի եսեղ, պապի ջան, — շարունակեց Վանկան, — Քրիստոսի սերին աղաչում եմ, քառ ինձ եսեղից: Խղճա դու ինձ, քեզառ փորիս, քե չե ինձ բոլորը դրնք-տում եմ, ենպես ել ուսել եմ ուզում, ենպես ել ձանձաղի յե եսեղ, ել ասելու չի, միշտ լաց եմ րկում: Են որն ել վարպետը կաղապարով գլխիս խփեց, ենպես, վոր վեր ընկա ու ճագիվ խեղիս գլուխս յեկավ: Իմ կլանի՞ր հո կլանի չի, ընից ել վաս եմ... Մեկ ել վոր բարեվում եմ Այդնալին, բոռ Յեգորկային յեվ կառապանին, համ ել իմ գարունը մարդու չսառ: Մնամ բո թոռ՝ Իվան Ժուկով. պապի ջան, արի»:

Վանկան չորս տակ ծալեց գրված թուղթը և դրեց ծրարի մեջ, փոքր յերեկ եր առել մի կոպեկով... Մի փոքր մտածելով, նա թաթախեց գլխին ու գրեց հասցեն՝

ԴԵՊԻ ԳՅՈՒՂ ՊԱՊԻՆ

Հետո քորեց իրեն, միտք արեց ու ավելացրեց՝ «Կոնստանտին Մակարիչին»: Գոհ նրանով, փոքր նրան չխանգարեցին գրել, նա դրեց գրակը և, չգցելով վրան իր քուր-

Վանկան կոխեց թանկագին նամակը ճեղքի մեջ:

քիկը, ուղղակի շապկանց դուրս վազեց
փողոց...

Մսի խանութի վաճառողները, վորոնց
նա հարցրել էր նախընթաց օրը, ասել էին
նրան, վոր նամակները գցում են փոստի
արկղները, իսկ արկղներից ցրվում են ամ-
բողջ աշխարհը փոստային կառքերով, վորոնք
քշում են հարբած կառապանները և վորոնք
ուներն զրնգան զանգակներ: Վանկան վազե-
վազ մոտեցավ առաջին փոստարկղին և կո-
խեց թանկագին նամակը ճեղքի մեջ...

Քաղցր հույսերով տարված, նա մի ժամ
հետո ափնդ քնած էր... Նա յերազում տեսավ
վառարան: Վառարանի վրա նստած է պապը,
բոբիկ վոտքերը կախած ներքև, և կարդում
է նամակը խոհարարուհիներին... վառարանի
մոտ ման է գալիս Վյունն ու խաղացնում
պոչը...

4580

4580 60400.

А. П. ЧЕХОВ
ВАНЬКА
ГИЗ ССР ЕРЕВАН

891.715

2-34